

3. Мазаракі А. А., Лагутін В. Д. Внутрішній ринок України в умовах дисбалансів між виробництвом і споживанням. Економіка України. 2016. № 4. С. 4-18.

4. Дзюблюк О. Монетарна політика як ключовий важіль реалізації антикризових заходів в економіці. Банківська справа. 2017. № 2. С. 3-26.

5. Сіденко В., Юрчишин В. Світові тенденції монетарної політики та її українські особливості: аналітична доповідь. Політика монетарного розширення на підтримку зростання і розвитку / наук. ред. В. Юрчишин. Київ: Заповіт, 2016. 116 с.

ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ СТІМКОЇ РЕЦЕСІЇ

***БУРБЕЛО Н.О., ЗДОБУВАЧ СТУПЕНЯ К.Е.Н.*,
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»***

Розглядаючи теоретичні засади виникнення кризи в економіці, необхідно відмітити вплив людського фактору на її появу, перебіг і наслідки. Якщо природні катаклізми не залежать від людини (хоча це питання досить спірне), то техногенні катастрофи (аварії на АЕС, масштабні пожежі, викиди нафти в океан та ін.) – лежить на совісті людини. Які кризи потрібно попереджати, а які пом'якшувати? А можливо, є такі кризи, які потрібно стимулювати, бо результат їх дії справить позитивний вплив на подальший розвиток. Криза порушує встановлений алгоритм функціонування системи, але при цьому може радикальним чином її оновити. Стабільний стан і криза виступають постійними антагонізмами в розвитку будь-якої системи, при цьому очисна сила кризи потрібна системі не менше, ніж стабільне існування, це свого роду закон єдності й боротьби протилежностей.

Економічною наукою розроблено цілу низку різних теорій, що пояснюють причини економічних циклів і криз [1,2]:

– грошову теорію, що пояснює цикл експансією (стиском) банківського кредиту (Хоутрі й ін.);

– теорію нововведень, що пояснює цикл використанням у виробництві важливих нововведень (Шумпетер, Хансен);

* Науковий керівник – Ковшова І.О., д.е.н., проф

– психологічну теорію, що трактує цикл як наслідок хвиль песимістичного й оптимістичного настрою, що охоплюють населення (Пігу, Беджот й ін.);

– теорію недоспоживання, що вбачає причину циклу в занадто великій частці доходу, що припадає багатим і ошадливим людям, у порівнянні з тою, що може бути інвестована (Гобсон, Фостер, Кетчінгс й ін.);

– теорію сонячних плям – погоди – врожаю (Джевонс, Мур);

– теорію надмірного інвестування, прихильники якої вважають, що причиною рецесії є, швидше, надмірне, ніж недостатнє, інвестування (Хайк, Мізес й ін.).

Чинниками провокації кризи підприємства можуть розглядатися зниження якості продукції, порушення технологічної дисципліни, моральне старіння технічних засобів, кредиторська заборгованість, тощо. Причиною можуть бути фінансово-економічні прорахунки, загальний стан національної економіки, низька кваліфікація персоналу, вади системи мотивування. Варто зауважити, що вплив зовнішніх факторів сьогодні суттєво збільшився. Зовнішні чинники визначаємо як некеровані, вони виникають як наслідок політики держави щодо формування економічної інфраструктури, яку важко своєчасно оцінити. Ще важче передбачити і попередити вплив макроекономічних факторів міжнародного чи світового рівня формування. Прикладом такого чинника стала світова пандемія SARS-CoV-2 (covid 19).

Основним життєзабезпечуючим фактором для підприємства в сучасних умовах є швидка трансформація основних бізнес-процесів і системи менеджменту. Ключовим словом тут є «швидка». Показник часу в антикризовому управлінні має дуже вагомий вплив на основний результат управлінського впливу, а особливістю кризи, пов'язаної з пандемією Covid 19, є блискавичний ефект дії руйнівних факторів на підприємницьке середовище. Мова зовсім не йшла про такі аспекти, як планування антикризових заходів чи прогнозування форм та сили впливу кризових явищ. Старт SARS-CoV-2 мав ефект вибуху. Вже сьогодні аналітики прогнозують, що деякі сфери бізнесу так повністю і не відновляться від наслідків економічної кризи. До таких відносять: розважальні заклади, заклади мистецтва та спорту, суб'єкти роздрібної торгівлі непродовольчими товарами. Більш оптимістичний прогноз відновлення мають сфера пасажирських перевезень та туризм [4].

Найбільш життєздатними під час кризи виявились ті компанії, які запустили процес цифрової трансформації як мінімум у 2017 -

початку 2018 року і, відповідно, почали адаптацію системи менеджменту. Чи матиме позитивний ефект впровадження антикризових заходів на підприємствах на етапі стрімкої рецесії, напряду залежить від розробки і швидкого запуску в дію системи менеджменту, орієнтованої на цифровізацію. Умовами формування такої системи менеджменту є:

- впровадження державної програми цифрового розвитку суспільства;
- забезпечення нормативної бази цифрової трансформації та соціальної відповідальності;
- відповідний рівень технічного та програмного забезпечення процесів управління підприємством;
- високий рівень підготовки персоналу до роботи в цифровому просторі.

Література.

1. Кондратьев Н. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды / Ред. Яковец Ю., Абалкин Л.. — М.: Экономика, 2002.

2. Яковец Ю.В. Прогнозирование циклов и кризисов. Електронний ресурс /Ю.В. Яковец. – Режим доступу: [HTTP://WWW.SOROKINFOND.RU/INDEX.PHP?ID=177](http://www.sorokinfond.ru/index.php?id=177)

3. Коваленко Б.Б. Цифровая трансформация: пути создания конкурентных преимуществ бизнес-организаций // Наука и бизнес: пути развития. 2017. № 9 (9). С. 49–52.

4. Економічний вплив пандемії Covid-19 на Україну. Аналітичне дослідження German Economic Team. – Режим доступу: [HTTPS://RPR.ORG.UA/WP-CONTENT/UPLOADS/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_UA.PDF](https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_UA.PDF)

5. Положення про Міністерство цифрової трансформації від 03.10.2019р. – режим доступу: [HTTPS://DATA.GOV.UA/BLOG/POLOZHENNIA-PRO-MINISTERSTVO-TSYFROVOI-TRANSFORMATSI](https://data.gov.ua/blog/polozhennia-pro-ministerstvo-tsyfrovoi-transformatsii)